

νης, ἀλλ' ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ κόσμος ἐντεῦθεν ἠρύσθη σημαντικωτάτας ὠφελείας. Ἐκτοτε ἔχομεν κοινωνικὸν πολιτισμόν, ὅστις παρ' ὅλας τοὺς τὰς ἐλλείψεις πάντοτε προάγεται καὶ ἀκμάζει. Καὶ ἐν τῇ σημερινῇ καλλιτεχνίᾳ τὸ κοινωνικὸν τοῦτο στοιχεῖον πανταχοῦ φαίνεται ἐπικρατοῦν. Ὅσον δὲ μᾶλλον διαδίδεται εἰς εὐρύτερους κύκλους ἢ πρὸς αὐτὴν ἀγάπη, ἄλλο τόσο φυσικῶς ὁ τύπος αὐτῆς ὁμοιάζει πρὸς τὴν σημερινὴν κοινωνίαν, ἥς ὁ δημοκρατικὸς χαρακτήρ διαβλέπεται καὶ ἐν τοῖς ἔργοις τῆς τέχνης. Κατὰ τοὺς δύο τελευταίους αἰῶνας ἐκτὸς τῶν ἡγεμόνων ἐπεμελοῦντο τῆς καλλιτεχνίας καὶ ἐπροστάτευον αὐτὴν οἱ εὐπατρίδαι καὶ οἱ ἐπὶ ὑψηλῷ γένει καυχώμενοι. Οὗτοι πάντες σχεδὸν ἐξηφανίσθησαν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς καὶ αἱ καλλιτεχνικαὶ τῶν συλλογαὶ ἢ ἐπωλήθησαν ἢ κατ' ἄλλους τρόπους διεσκορπίσθησαν εἰς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. Τὴν θέσιν δὲ αὐτῶν κατέλαβον οἱ τραπεζίται καὶ οἱ ἐργοστασιάρχαι καὶ ἀντιπροσωπεύουσι σήμερον αὐτοὺς ἐν τῇ προστασίᾳ τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ τῶν γραμμάτων· αἱ μεγάλα ἐμπορικαὶ πόλεις δίδουσι τὴν πρώτην ὠδήσιν, αἱ δὲ πρωτεύουσαι ἔχουσι σημασίαν μόνον ἐὰν συγχρόνως κατέστησαν ἐμπορικαὶ καὶ βιομηχανικαὶ πόλεις.

Τελευταῖος μέγας καὶ βασιλικὸς Μαικῆνας ἦν ὁ βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκος, ὅστις παρασυρόμενος ὑπὸ τῆς ἀχαλινώτου φαντασίας τοῦ ἐδημιούργησεν ἐν Μονάχῳ καλλιτεχνίαν αἰωρουμένην ὑπεράνω τῆς πραγματικότητος καὶ ἀποφεύγουσαν πᾶσαν πρὸς αὐτὴν συνάφειαν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐπελθοῦσα ἐν τῇ ἔδρᾳ ταύτῃ τῆς νεωτέρας καλλιτεχνίας ἀνατροπὴ ἐγένετο κατὰ τρόπον ἀποτομώτερον τοῦ δέοντος.

Τὴν σήμερον οἱ ἡγεμόνες τῶν χρηματιστηρίων, τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς ἐμπορικῆς κινήσεως προσπαθοῦσι νὰ ἐξευγενίσωσι τοὺς θησαυροὺς τῶν διὰ τῆς ἐπιμελείας τῆς τέχνης. Τὸ φαινόμενον τοῦτο πρὸ πάντων δύναται νὰ παρατηρηθῇ παρ' ἡμῖν, ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλλάδι, ὅπου πᾶν ὅ,τι ἐγένετο κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους χάριν τῶν γραμμάτων καὶ τῆς τέχνης ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν μεγαλοδωρίαν τῶν βαθυπλότων ἐλλήνων ἐμπόρων. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ αἰῶνος τούτου, ὅτε ἡ ἀναγέννησις τοῦ ἔθνους ἐπέφερε τὴν μεγάλην ἐκείνην πνευματικὴν κίνησιν, τὸν ἀκατάσχετον ἐκείνον πρὸς ἀπόκτησιν παιδείας καὶ μαθητέως ὄργανόν, πρῶτοι καὶ σπουδαιότεροι τῶν γραμμάτων ἀντιλήπτορες παρήστησαν οἱ ἀπανταχοῦ φιλοπάτριδες Ἕλληνες ἐμποροὶ, ἀνθαμιλλώμενοι πρὸς ἀλλήλους τίς πρῶτος νὰ φανῇ χρησιμώτερος εἰς τὴν ἀναγεννηθεῖσαν πατρίδα.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, ὅτε πρωτίστως ἀπητεῖτο νὰ ἐπουλωθῶσιν αἱ βαρύτεραι πληγαὶ καὶ νὰ ἱκανοποιηθῶσιν αἱ ἀπαραίτητοι ἀνάγκαι χώρας, τέως ἀποκεκλεισμένης σχεδὸν ἀπὸ πάσης πρὸς τὸν ἄλλον πεπολιτισμένον κόσμον στενῆς συναφείας, δὲν ἔτο δυνατόν βεβαίως ἐκ τοῦ μηδενὸς με-

ταξὺ ἄλλων νὰ παραχθῇ καὶ τέχνη, νὰ δημιουργηθῶσιν ἐκ τοῦ μη ὄντος τεχνίται, ὥστε νὰ λέγωμεν, ἰδοὺ ἔχομεν καὶ γράμματα, ἔχομεν καὶ καλλιτεχνίαν.

Ἐὰν παρακολουθήσωμεν τὴν ἱστορικὴν ἀνάπτυξιν ὅλων τῶν νῦν ἐπὶ πολιτισμῷ καυχωμένων λαῶν, ἐὰν ἐξετάσωμεν τὸν δρόμον, ὃν διέτρεξαν ἐν τῇ πορείᾳ τῆς ἀναπτύξεώς των, θὰ ἴδωμεν ὅτι καὶ ταῦτα ἐδέησε πρῶτον ἐπὶ πολλὰ ἔτη νὰ δοκιμασθῶσι καὶ νὰ ὑποστώσιν οὐκ ὀλίγας περιπετείας, ὥς οὐ χωνεύσωσιν ἐν ἑαυτοῖς τὰ σπέρματα τὰ πολιτισμοῦ καὶ ἀναδώσωσι μετέπειτα ἀγλαοὺς καρπούς. Καὶ ἡ Ἑλλάς, δύναται τις νὰ εἴπῃ, δὲν ἔχει ἀκόμη ἰδίαν καλλιτεχνίαν, ὥς δὲν ἔχει καὶ πολλὰ ἄλλα πράγματα συμφοῇ μὲ τὸν ἀληθῆ πολιτισμόν, ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν ἔχει τις λόγον νὰ τῇ ἀρνηθῇ καὶ τὸ πράγματι ὑπάρχον καὶ τὴν ὑπὸ τὴν ἐσποφιν ταύτην ἄγνωστον εἰσέτι ἀνάπτυξιν τῆς εἰς τὸ μέλλον. Καὶ ὅτι ἀληθῶς ἐν τῷ μέλλοντι πολλὰς περὶ προαγωγῆς τῆς καλλιτεχνίας τῆς δικαιοῦμεθα νὰ τρέφωμεν ἐλπίδας, ἀποδεικνύουσι τὰ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων ἐν τῇ προγονικῇ χώρᾳ χάρις εἰς τὴν πρωτοβουλίαν μεγαλεπήβολων ἐλλήνων ἐμπόρων ἀνεγερθέντα δημόσια καὶ ἰδιωτικά κτίρια. Τὸ Πανεπιστήμιον, τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, τὸ Ἀρσάκειον ἐν Ἀθήναις, ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ Ζάππειον καὶ ἄλλα καὶ ἄλλα προκινεῖται ἡμῖν δείγματα τῆς καλαισθησίας τοῦ ἐλληνικοῦ ἐμπορικοῦ πνεύματος καὶ τοῦ πόθου συγχρόνως, ὅπως ἡ παιδεία καὶ ἡ μόρφωσις διαδοθῇ. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα πάντα ἐὰν δὲν ὑπῆρχον τόσοι λαμπρὰ μαρτύρια τῆς πρὸς τὴν τέχνην ἀγάπης τοῦ Ἕλληνος ἐμπόρου, ἤρκει ἡ Σιναιὰ Ἀκαδημία καὶ μόνη νὰ δικαιώσῃ τὸν ἰσχυρισμόν μας, ὅτι ὅπου ἐπεκράτησε τὸ ἐμπορικὸν πνεῦμα, ἐκεῖ καὶ ἡ τέχνη ὑπῆρξεν ἀμυαία καὶ κοσμοπολιτική.

Ἄλλ' θὰ προβάλωσιν ἡμῖν βεβαίως τὴν ἀντίρρησην, ὅτι πάντα σχεδὸν τὰ ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλλάδι καλλιτεχνικὰ ἔργα προήλθον ἐκ χειρῶν ἀλλοδαπῶν, ὅτι ξένοι ἦσαν οἱ δημιουργοὶ αὐτῶν καὶ ὅχι ἰθαγενεῖς, τοῦτο ὅμως οὐδὲν δύναται νὰ ἀναίρῃ τὸν ἰσχυρισμόν μας, ὅτι πρὸ πάντων ἐν τῇ παραγωγῇ καλλιτεχνικῶν ἔργων ὑπ' ὅσιν πρέπει νὰ λαμβάνονται οἱ παραγγελιοδότες των, ὅτι εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ ἐξ ὑπογείου δὲν εἶνε δυνατόν νὰ παραχθῇ καλλιτεχνία ἰδιοφυῆς, ἀλλὰ μετὰ ἐπαρκῆ ζύμωσιν ἐνὸς λαοῦ καὶ ὀρίμανσιν αὐτοῦ ἐν τῷ ἐθνικῷ βίῳ. Εἰς τὰ ἔργα τῆς τέχνης ἐν τῇ νεωτέρᾳ Ἑλλάδι διαβλέπομεν τὰ πρῶτα σπέρματα μελλούσης ἀναπτύξεως καὶ προόδου ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ, ταῦτα δὲ τὰ σπέρματα ἐσπείρειν ἡ φιλοπατρία καὶ ἡ πρὸς τὴν τέχνην ἀγάπη τῶν ἐλλήνων ἐμπόρων καὶ τραπεζιτῶν, ἀφ' ὧν ὡς ἐκ τῆς φυσικῆς ῥοπῆς τῶν πραγμάτων τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἐξαρτᾶται καὶ εἰς τὸ μέλλον ἢ ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ ἐπίδοσις καὶ πρόοδος τοῦ ἡμετέρου λαοῦ.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΘΑΝΑΤΙΚΗΣ ΠΟΙΝΗΣ.

(τέλος).

6.

Ἀπειροπληθεῖς εἰς θάνατον καταδίκαι ὑπῆρξαν συνέπειαι πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν διαφορῶν καὶ ἀντιθέσεων, ὧν παρμοίας οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι δὲν δύνανται νὰ φαντασθῶσιν, οὐδὲ θὰ περιέλθωσι ποτε εἰς αὐτάς.

Οὕτως ἡ ζωὴ τῶν δούλων ἐνομιζέτο ἐλαχίστου λόγου ἀξία, γνωστὰ δὲ εἶνε εἰς τοὺς ἀναγνώστας μας αἱ ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ φρικαεότητες τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων. Οὐδαμῶς λοιπὸν ἄπορον, ἂν συνέβαινον συνεχεῖς ἐπαναστάσεις, ὥς ἡ τοῦ Σπαρτάκου ἐκείνου, καθ' ἣν 20,000 δούλων εὗρον ἐπὶ σταυροῦ τὸν θάνατον. Ῥωμαϊκὴ τις παροιμία ἔλεγε: „τόσοι

ἐχθροί, ὅσοι καὶ δούλοι.“ Ὑπῆρχε δὲ καὶ σκληρός τις, πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἐλευθέρων ἐκδοθεὶς νόμος, ὅστις ὄριζεν, ἐὰν κύριός τις ἐδολοφονεῖτο, νὰ ἀποκεφαλίζωνται πάντες οἱ δούλοι τοῦ, ἐξαιρουμένων τῶν ἀσθενούντων. Ὁ Φλαμίνιος διέταξε νὰ θανατωθῇ εἰς δούλος πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς αἰμοχαροῦς περιεργίας ἐνὸς ξένου τοῦ, ὁ Βῆδιος Πόλλιος ἔτρεφε τὰς μυραίνας τοῦ διὰ σαρκῶν δουλικῶν, ὁ Αὐγουστος ἐθανάτωσεν ἕνα δούλον, διότι οὗτος εἶχε φονεύσει καὶ φάγει τὸ κρέας πτηνοῦ, ἀνήκοντος εἰς αὐτόν, μία δὲ τῶν Ῥωμαίων δεσποινῶν ἐσταύρωσεν ἀδῶν ὑπηρετήν της, μόνον καὶ μόνον ἵνα εὐχαριστήσῃ τὴν ἰδιοτροπίαν της. Παρόμοια κακουργήματα συνέβησαν καὶ ἐν Ῥωσσίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ, ὅπου ἐπεκράτησεν ἡ δουλεμπορία. Ἡ ἀπαίτησις τοῦ Πλάτωνος, ὅπως δούλος τις, ἐάν, ἔστω καὶ ἀμυνόμενος, φονεύσῃ ἐλεύθερον, ὑποστῇ τὴν αὐτὴν καὶ ὁ πατροκτόνος ποινὴν, δὲν ἀποδεικνύει ἄλλο, παρὰ ὅτι ἡ ἠθικὴ τοῦ φιλοσόφου τούτου ἦν ὅλως διάφορος πρὸς τὴν ἡμετέραν.

Αἱ πολιτικαὶ ἀντιθέσεις ἐπέφερον φόνους κατὰ πλήθη. Ὑπὸ τὴν ἐποψὶν ταύτην ἐν Ἀνατολῇ κατήγαγε τὸ ἱκρίωμα τοὺς λαμπροτέρους καὶ ἀπαισιωτέρους θριάμβους. Τοὺς ἀντάρτας τοῦ Τάϊ-πιγκ ἐν Κίνα ἐκρέμων ἀπὸ τοῦ ἀντίχειρος κατὰ πλήθη καὶ ἔκαιον αὐτοὺς ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἀνάπτοντες πυρὰν κάτωθεν αὐτῶν. Κατὰ τινὰ στάσιν συμβῆσαν τῷ 1662 ἐν Μόσχᾳ ἕνεκα ὑπερτιμήσεως τῶν τροφίμων ἐθανατώθησαν ὑπὲρ τὰς 7,000 ἀνθρώπων, ὑπὲρ τὰς 15,000 δὲ ἐτιμωρήθησαν δι' ἀκρωτηριασμοῦ, μαστιγώσεως καὶ ἐξορίας εἰς Σιβηρίαν.

Παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς κλασικῆς ἀρχαιότητος τὰ πράγματα δὲν παρείχον καλλιτέραν ὅψιν, ὥς δείκνυται ἐκ τῶν ἀνωτέρω μνημονευθέντων παραδειγμάτων τοῦ Σύλλα καὶ τοῦ Σπαρτάκου. Ἐπειδὴ Ἕλληνας συνεβούλευσεν ἐπιεικειαν καὶ παρηγόρησεν, ὅτι ὁ φόβος τῆς ποινῆς δὲν δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τινὰ τοῦ νὰ πράξῃ τὸ κακόν, ἀπεφάσισαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐξ ὅλων τῶν κατὰ τινὰ ἐμφύλιον πόλεμον αἰχμαλωτισθέντων Μιτυληναίων νὰ φονεύσωσι μόνον — 1000!

Τοὺς ἐν πολέμῳ αἰχμαλώτους φονεύουσι τὴν σήμερον μόνον οἱ παντὸς πολιτισμοῦ ἐστερημένοι καὶ ἐντελῶς ἄγριοι καὶ βάρβαροι λαοί. Ἐὰν ὁ Αὐτοκράτωρ τῶν Γερμανῶν Γουλιέλμος ἐφέρετο πρὸς Ναπολέοντα τὸν Γ'. μετὰ τὴν μάχην τοῦ Σεδάν, ὅπως εἶχε φερθῇ ὁ Καῖσαρ πρὸς τὸν Βερκιγκεντόριγα, ὁ γάλλος αὐτοκράτωρ, καθ' ἣν στιγμὴν εἰς-ήλαιναν ὁ νικητὴς τοῦ εἰς Βερολίνον, θὰ ἐσφάζετο ἀνηλεῶς ἐν τινι εἰρικτῇ τῆς γερμανικῆς πρωτευούσης. Ὑπὸ τὴν ἐποψὶν ταύτην πολὺ ὑπερέχοντες τῶν ἀρχαίων, οἵτινες τόσον ἐξυμνοῦνται καὶ θαυμάζονται διὰ τὰς ἀρετάς των. Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Ἀχιλλεὺς ὀρκίζεται νὰ σφάξῃ 12 εὐγενεῖς νέους τῆς Τροίας ἐπὶ τοῦ νεκροῦ τοῦ Πατρόκλου, εἶνε ἄξιος νὰ παραβληθῇ πρὸς ἄγριον, ξένον πρὸς πᾶν ἀνθρώπινον αἴσθημα, δὲν δύναται δὲ νὰ συγκριθῇ ὁ ἡρώϊσμός του πρὸς τὴν ἐνάρετον ἀνδρίαν τῶν σημερινῶν χρόνων.

Σημαντικὴν ὑπέστη ζημίαν τὸ ἱκρίωμα διὰ τῆς βαθμιαίας ἀπλοποιήσεως τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς, ὅστις ἄλλοτε ἦν ποικιλώτατος. Ὅσάκις τὴν σήμερον παραστῇ ἐξαιρετικῶς ἡ ἀνάγκη νὰ θανατωθῶσιν ἐπὶ τοῦ ἱκρίωματος ἄνθρωποι, οἱ τε δικασταὶ καὶ οἱ δῆμιοι, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἄλλοτε συναδέλφους των, ἐκλέγουσι τὸν φιλάνθρωπότερον τρόπον τοῦ θανάτου. Τὴν σήμερον παντοιοτρόπως ἀγωνίζονται νὰ καταστήσωσιν εἰς τοὺς κατὰ δίκους τὸν θάνατον ὑποφερτὸν καὶ ἀνώδυον, ἐν ᾧ ἡ σκλη-

ρότης καὶ ἀπανθρωπία θπῆται ἄλλοτε νὰ βασανίζωνται καὶ νὰ τυραννῶνται ὅσον ἐνεστί πλειότερον τὰ θύματα τοῦ νόμου.

Ὑπὸ τὴν τελευταίαν ταύτην ἐποψὶν πρωταγωνιστεῖ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἡ Ἀνατολή. Ὅπως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Περσίᾳ ἐπεκράτει τὸ ἔθος νὰ ἐκδέρωσι, νὰ θάπτωσι ζῶντας, νὰ συνθλίβωσιν ἀνὰ μέσον μεγάλων πετρῶν καὶ νὰ καταμελίζωσι τὰ ἀσπαίροντα σώματα τῶν καταδίκων, οὕτω καὶ τανῦν ἐν Κίνᾳ καὶ Τογκίνῳ ἐπικρατεῖ ὁ ἀνασκολοπισμὸς τῶν ἐν πολέμῳ αἰχμαλώτων. Ἡ Ἀνατολή ὥς πρὸς τοῦτο παρέμεινε δι' ὅλων τῶν αἰώνων ἡ αὐτή. Πολιτικὸς τις κακοῦργος ἐπὶ Ἀρταξέρξῳ τοῦ Μνήμονος ἐβασανίσθη ἐπὶ ἐν ὀλόκληρον ἔτος ἕως οὗ ἐπῆλθεν ὁ θάνατός του, παρόμοιοι δὲ βάσανοι ἐπεβάλλοντο καὶ μετέπειτα, ὥς δύναται τις νὰ πεισθῇ ἀναδιψῶν τὰς σελίδας τῆς ἱστορίας τῶν ἀνατολικῶν ἐθνῶν.

Καὶ αὐτοὶ οἱ Ῥωμαῖοι δὲν ἀπεστρέφοντο τὰ ἀποτρόπαια ταῦτα ἔθιμα, ὥς μαρτυρεῖται μετὰξὺ ἄλλων καὶ τὰ λαμπρὰ ἀμφιδέατρα, ὧν τὰ ἐρείπια ἡμεῖς καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη θαυμάζομεν καὶ ὅπου οὐχὶ σπανίως παρείχετο εἰς τὸν ἄγριον ὄχλον ἡ θεὰ βασανισμῶν τῶν εἰς θάνατον καταδικασμένων κακούργων. Ἐπὶ τοσοῦτον δὲ προσέβη τὸ αἰμοχαρὲς τῶν Ῥωμαίων, ὥστε καὶ αὐτὴν τὴν δραματικὴν τέχνην ἠνάγκασαν νὰ ἐκτελῇ χρέη δημίου καὶ πολλάκις συνέβαινε κατὰ τὴν τελευταίαν πράξιν μίμου νὰ κρεμῶσιν εἰς σταυρὸν τὸν ὑποκριτὴν, κατασπαρασσόμενον κατόπιν ὑπὸ αἱμοβόρου ἄρκτου. Τοὺς Χριστιανούς ἐφόνευσαν οἱ ἀρχαῖοι Ῥωμαῖοι κατὰ πολλοὺς μὲν καὶ ἄλλους τρόπους, οὐχὶ σπανίως δὲ καὶ προδένοντες αὐτοὺς ἐπὶ ἐδρῶν ἐκ πεφυρακτωμένου σιδήρου, ἢ ἐξέλκοντες βιαίως διὰ σιδηρῶν δρεπάνων τὸ δέρμα των, ἢ ἐπιχέοντες ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ τῶν σώματος ῥευστὸν μόλυβδον καὶ τὰ παρόμοια.

Καὶ ὁ Μεσαιὼν ἐπίσης εἶχε πολὺπλοκα τὰ θανατικὰ τοῦ μηχανήματα. Ἐπὶ αἰῶνας ὀλοκλήρους ἐτρόχιζον, ἐπνιγον, ἔκαιον, ἔβραζον ἐν ἐλαίῳ καὶ ἐκρέμων ἀπὸ τῶν σκελῶν τοὺς εἰς θάνατον καταδικασμένους. Μανθάνομεν δὲ π. χ. ὅτι μέχρι τοῦ 16^{ου} αἰῶνος κανὼν ἦτο νὰ τροχίζωσιν ἀπὸ τῶν κάτω, ἔκτοτε δὲ μόλις ἤρχισαν νὰ ἐφαρμόζωσι τὸν ἐπιεικέστερον τρόπον τοῦ τροχισμοῦ ἀπὸ τῶν ἄνω, περὶ δὲ τῆς μισθώσεως τῶν δημίων κατὰ τὸ 14^{ον} αἰῶνα ἀναγινώσκομεν ἐν τινι χρονικῷ τοῦ Βρανδεβούργου, ὅτι ὁσάκις ὁ δῆμιος εἶχεν „ἐργασίαν“ ἐλάμβανε „διὰ τὸν τροχὸν 2 παράδες, διὰ τὸ βράσιμον ἄλλους 2 παρ. διὰ τὸν ἀνασκολοπισμὸν 3, διὰ τὸν καταμελισμὸν εἰς τέσσαρα 5 παράδες, διὰ τὴν τύφλωσιν 12 παράδες, διὰ τὴν ἐκκοπὴν τῆς γλώσσης ἄλλους 12 κτλ. Περὶ τὰ μέσα τοῦ 17^{ου} αἰῶνος ὑπῆρχον ἐν Μόσχᾳ πεντήκοντα πολυάσχολοι δῆμιοι. Ἐνθυμηθῶμεν προσέτι τὴν θανάτωσιν τῶν Ἀναβαπτιστῶν, τοῦ Ἰωάννου Λαῦδεν καὶ τῶν ἐταίρων του, τοῦ Ῥαβαλλάκ, τοῦ Βαλθάσαρ Gérard καὶ μυρίων ἄλλων. Ὅτε ὁ Δεμιέν, ἐπιβουλευθεὶς τὴν ζωὴν Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ', ἐπρόκειτο νὰ καταδικασθῇ εἰς θάνατον, ἠρωτήθησαν οἱ ἱατροὶ ἐν Παρίσις περὶ τοῦ τίς ἦν ὁ ἀλγεινότερος θάνατος, ἵνα ἐφαρμοσθῇ εἰς τὸν κακούργον τοῦτον.

Τοιαύτην κληρονομίαν δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῇ ὁ σημερινὸς ἡμῶν αἰὼν. Τὰ πρὸ τοῦ θανάτου μαρτύρια, συνθηέστατα ἄλλοτε, κατέστησαν σπάνια ἐν ἀρχῇ τοῦ 19^{ου} αἰῶνος, ἀπὸ δεκαετηρίδος δὲ εἰς δεκαετηρίδα δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν πῶς βαθμὴδὸν παρηγκνωίσθησαν ὁλοτελῶς, ἵνα μάλιστα πλέον ἐπαναληφθῶσιν.

7.

Παρατηρήσωμεν ἤδη τὴν μεταβολήν, ἣτις ἐπῆλθεν εἰς τὰς σχέσεις τοῦ δημοσίου πρὸς τὴν μηχανικὴν ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς.

Οὐδαμῶς ἀμφίβολον, ὅτι μήτηρ τῆς θανατικῆς ποινῆς εἶνε ἡ ἐκδίκησις. Τὸ ἔθος ὅπως οἱ οἰκεῖοι καὶ συγγενεῖς τοῦ δολοφονουμένου ἐκτελῶσι χρέη δημίου ἀνταπεκρίνετο πρὸς τὴν συνείδησιν τοῦ δικαίου παρὰ τοῖς λαοῖς τῶν παλαιωτάτων χρόνων, πολὺ δὲ βραδύτερον ἡλλαξαν τὰ πράγματα καὶ ἐπῆλθεν ἡ ἀληθὺς μεγάλη πρόοδος, διὰ τῆς ἐπισήμου ἐφαρμογῆς τῆς θανατικῆς ποινῆς, νὰ ἀφαιρεθῇ ἡ ἀπεριόριστος αὐτοδικιὰ καὶ ἀπολυταρχία τῶν γονέων καὶ νὰ περιορισθῇ ἡ ἀγριότης τῆς ἐκδικήσεως τοῦ αἵματος. Ἀνέθικον φαίνεται εἰς ἡμᾶς τὸ νὰ παρέχεται ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως ἐνεκὰ φόνου χρηματικὴ ἀποζημίωσις εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ θύματος, ἐξ ἰσού δὲ βάρβαρον νομίζομεν καὶ τὸ ἔθιμον τοῦ νὰ δικάζωσιν αὐτοὶ ἑαυτοὺς οἱ ἀμέσως προσβαλλόμενοι καὶ νὰ ἐπιβάλλωσιν αὐθαίρετως εἰς τὸν ἔνοχον τῆς προσβολῆς τὴν μεγίστην τῶν τιμωριῶν. Ἐπὶ πολλὸν χρόνον οἱ Ἰουδαῖοι ἐλιθοβολοῦν τοὺς εἰς θάνατον καταδικασμένους. Τὸ ἔργον τοῦ δημίου ἀνελάμβανεν ἅπας ὁ ἐξηρηθισμένος λαός. Ὅποση ἐλευθερία παρείχετο τοιοῦτοτρόπως εἰς τὰ θηριώδη ἐνστικτα τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν, ὡς συνέβαινε μάλιστα εἰς πολλοὺς τῶν ἀρχαίων λαῶν, ἡ ἐκτέλεσις μιᾶς τιμῆς ποινῆς παρεχωρεῖτο εἰς ἐκείνους, οἵτινες αὐτεπαγγέλτως συνθηροῦντο ὅπως λιθοβολήσωσι τὸν κακοῦργον! Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς θανατικῆς ποινῆς βᾶσιν εἶχε τὸ καθήκον ἢ τὸ δικαίωμα τῆς ἐκδικήσεως. Παρόμοιον τι συνέβαινε καὶ παρὰ Ῥωμαίους. Διαρκούντων τῶν κατὰ τῶν Χριστιανῶν διωγμῶν αὐτὸς ὁ λαὸς ἐφήρμοζεν ἐπὶ τῶν θυμάτων του τὰς φρικωδέστερας τῶν βασάνων, ἡ ἀπήτει νὰ γίνωνται αὐταὶ τοῦλάχιστον ἐμπροσθέν του ἐν τοῖς ἱποδρομίαις, ὡς π. χ. καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σοφοῦ καὶ μελιχίου Μάρκου Αὐρηλίου συνέβη ἐν Σμύρνῃ καὶ Λυών. Κατὰ τὸν διωγμὸν τοῦ Διοκλητιανοῦ εἶχεν ἐπιτραπῇ εἰς τὸν ὄχλον τῆς Ἀλεξανδρείας νὰ βασανίζῃ κατ' ἀρέσκειαν τοὺς Χριστιανούς.

Εἰς ἐξαιρετικὰς μόνον περιστάσεις ἀνελάμβανον κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους χρέη δημίου ἰδιῶται. Κατὰ τὸν Μεσαιῶνα εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Εὐρώπης ἐπεκράτει τὸ ἔθιμον ἄλλοῦ μὲν ὁ νεώτατος τὴν ἡλικίαν σύζυγος, ἄλλοῦ δὲ ὁ νεώτατος δήμαρχος νὰ ἐκτελῇ τὸ ἔργον τοῦ δημίου. Τὰ δὲ βασανιστήρια καὶ οἱ ἀπαγχονισμοί, τοὺς ὁποίους ἀργότερον ἐν Ῥώμῃ ἀνέβαλλον μέχρι τῶν ἐορτῶν τῶν Ἀπόκρεων, ἐθεωροῦντο μᾶλλον ὡς δημοτικὴ πανήγυρις, καθ' ἣν ἐξεδηλοῦντο πάντα τὰ θηριώδη τοῦ ὄχλου ἐνστικτα.

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα δὲ τοῦτο διάφορα καὶ ἀντίθετα πρὸς ἄλληλα φαινόμενα μᾶς παρέχουσιν αἱ διάφοροι ἐποχαί, διότι πολὺ βεβαίως ἀπέχουσιν οἱ λιθοβολισμοὶ ἐκεῖνοι τῶν ἀρχαίων λαῶν ἀπὸ τοῦ ἐξῆς συμβάντος ἐν Φλωρεντίᾳ, τῷ 1830, ὅτε ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπρόκειτο νὰ ἐκτελεσθῇ μία θανατικὴ καταδίκη. Πολλοὶ τῶν κατοίκων ἀπῆλθον αὐτῆς, αἱ ὁδοί, δι' ὧν ἐμελλε νὰ διέλθῃ ἡ πομπή, ἦσαν ἐντελῶς ἔρημοι, τὰ ἐργαστήρια καὶ τὰ καταστήματα ἐκλείσθησαν, οἱ πολλοὶ συνῆλθον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ προσήυχοντο ὑπὲρ τοῦ δυστυχοῦς τοῦ νόμου θύματος, μόνον δὲ ὀλίγοι τινὲς θεᾶται περιεκύκλουν τὸ ἱκρίωμα. Ὁ μέγας δούξ διηγούμενος τὸ περιστατικὸν τοῦτο εἶπεν εἰπεῖ πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα αὐτὸν περὶ τούτου, ὅτι ὁ λαὸς τῷ ἔδωκε διδακτικώτατον μάθημα, ὥστε νὰ μὴ ἐκτελεσθῇ εἰς τὸ ἐξῆς καμμία

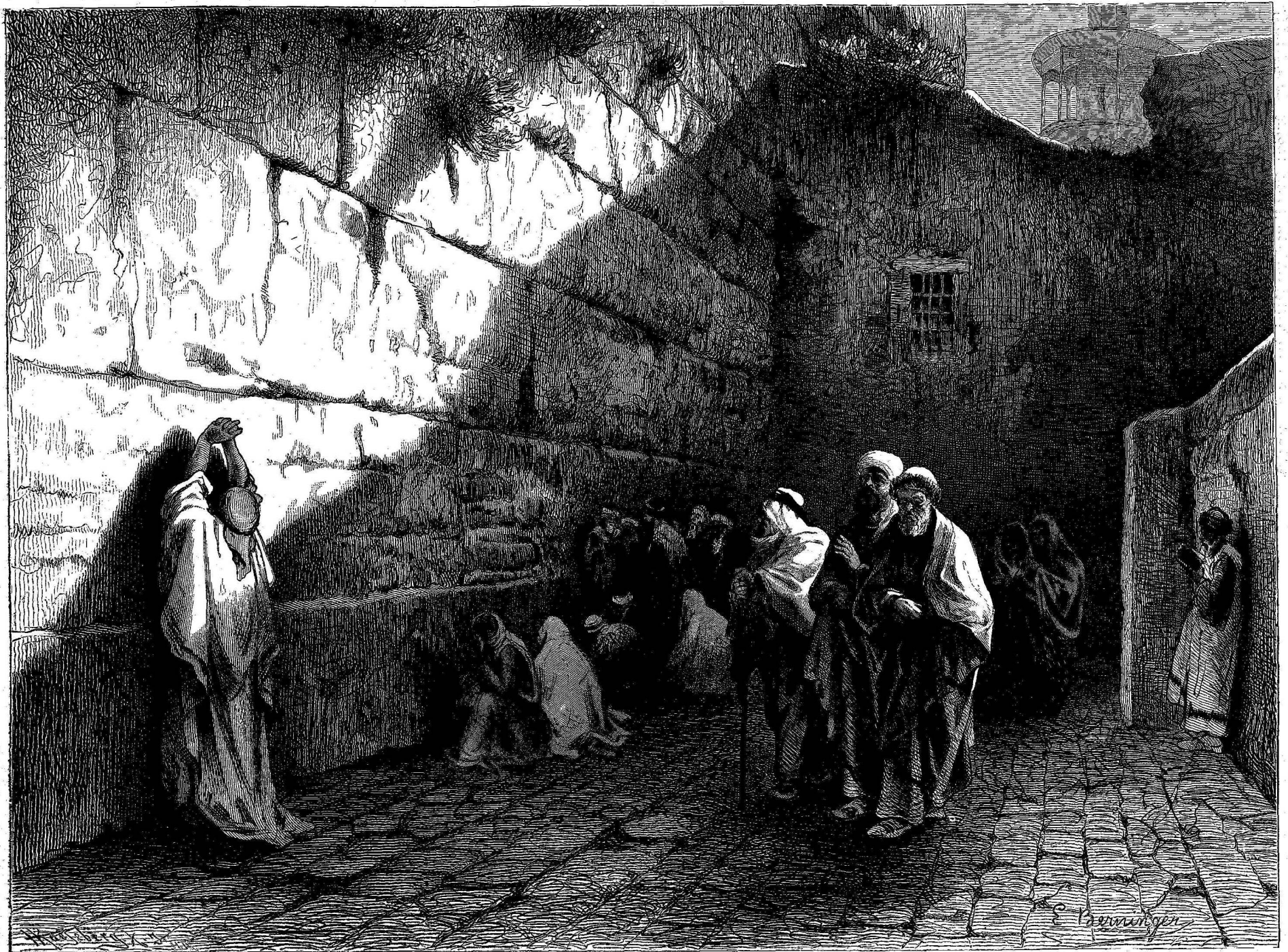
θανατικὴ καταδίκη. Καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐκδίκησιν τοῦ αἵματος μεγάλως ἐπροοδεύσαμεν σήμερον, ὅτε οἱ οἰκεῖοι τοῦ δολοφονουμένου, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὀλιγώτερον παντὸς ἄλλου ἐπιθυμοῦσι διὰ φόνου νὰ ἐκδικήσωσι τὸ θῦμα, ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ μάλιστα συμβαίνει πολλάκις πρῶτοι αὐτοὶ νὰ ὑποβάλλωσιν αἴτησιν χάριτος ὑπὲρ τῆς ζωῆς τοῦ εἰς θάνατον καταδικασθέντος φονέως.

Ὅποσον δὲ τὸ ἱκρίωμα ὁσμέραι παραγκωνίζεται, δεικνύει ἡ ἐξῆς εὐφυὲς περιγραφή τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, ἀκριβῶς ἀνταποκρινομένη πρὸς τὰ πράγματα. Παρήγορον κατόρθωμα τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ θεωρεῖ τὸ ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ, ἣτις ὅλλοτε ἐνώπιον τοῦ πλήθους ἐξετελεῖτο εἰς ὅλας τὰς πλατείας καὶ τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων διὰ τῶν πολλαπλῶν αὐτῆς συσκευῶν καὶ μηχανημάτων πρὸς βασανισμόν τῶν ἀνθρώπων, σχεδὸν ἐξηφανίσθη καὶ ἐξωστράκισθη καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς νομοθεσίας. Ἐξ ὅλων τούτων τῶν μηχανῶν ἐνυπελείφθη ἀκόμη ἐν τινὶ γωνίᾳ τῆς πλατείας Grève μία μόνον γυλλοστίνη, ἀναφανισμένη ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μετὰ μακρὰ δικλείμματα καὶ ἀφ' οὗ ἐκτελεσθῇ ταχέως τὸ ἔργον τῆς πάλιν ἐξαφανιζομένη ὥσαντι ἡσχύνετο διὰ τὸ ἀπάνθρωπον καὶ σκληρόν της καθήκον*).

Πολλὰ ἔτη ἔπρεπε νὰ παρέλθωσιν, ἕως οὗ τέλος ἐννοήσωσιν, ὅτι, ὡς εἶπε καὶ ὁ Λίβινγκστον († 1836), ἡ συνεχὴς ἐπανάληψις τοῦ θεάματος τοῦ ἀποκεφαλισμοῦ καὶ τοῦ ἀπαγχονισμοῦ ἐξαγριώνει τὸν ἀνθρώπον καὶ παράγει ἡθικὴν τῷ ὄντι ἐπιληψίαν, ἕως οὗ ἀντὶ τοῦ δημοσίου θανάτου ἐπινοήσωσι καὶ ἐφαρμόσωσι τὴν λεγομένην μυστικὴν θανατικὴν ἐκτέλεσιν. Ἐν ᾧ ἄλλοτε καὶ αὐτὸς ὁ θεώμενος ὄχλος συνειργάζετο καὶ συνεβοήθει ὅσάκις ἐπρόκειτο συνωδὰ τοῖς νόμοις νὰ καταστραφῇ μία ἀνθρωπίνη ὑπαρξίς, τὴν σήμερον ὁ λαὸς δὲν πρέπει νὰ παρίσταται θεατῆς τῆς τελευταίας πράξεως τῆς δίκης. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς δικαιοσύνης τοῦ 17^{ου} αἰῶνος οὐδέποτε ἠδύναντο νὰ φαντασθῶσι καὶ νὰ παραδεχθῶσιν, ὅτι ἡ θανατικὴ ποινὴ δὲν ἔπρεπε νὰ ἐκτελεσθῇ δημοσίᾳ, τὸ ἐθεώρουν δὲ τότε ἀναγκαῖον, νὰ στέλλωσι τὸν ἀνθρώπον εἰς τὸ ἱκρίωμα ἐν συνοδίᾳ μαθητῶν, ἀδόντων ἐκκλησιαστικῶν ἄσματα, καὶ ἡλπίζον ἐκ τῆς ἀπαισίας ταύτης πράξεως εὐεργετικὴν παιδαγωγικὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν πνευμάτων τοῦ πλήθους. Τὴν σήμερον οὐδεὶς πλέον ἀμφιβάλλει περὶ τῆς ἐξαχρειώσεως, ἣν ἐπιφέρουσιν εἰς τὰ ἥθη αἱ δημοσίαι ἐκτελούμεναι θανατικαὶ πράξεις, καὶ διὰ τοῦτο πρῶτον ἐν Ἀμερικῇ, ἔπειτα δὲ ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἀπὸ τοῦ 1868 ἐν Ἀγγλίᾳ εἰσῆγαγον τὴν μυστικὴν θανατικὴν ἐκτέλεσιν. Ἐν Γαλλίᾳ δὲ ἐτράπησαν ἐπὶ τοῦ παρόντος μέσσην τινὰ ὁδόν, διότι τηροῦσι μυστικὴν τὴν προσεχῇ θανατικὴν ἐκτέλεσιν καὶ ἀθορύβως προῖαν τινὰ παραδίδουσι τὸν κατὰδικον εἰς τὴν λαιμητόμον, χωρὶς νὰ ἐγερθῇ πάταγος καὶ νὰ πρόφθῃ νὰ συναθροισθῶσι περὶ αὐτὴν πολλοὶ περίεργοι.

Ὅσον καὶ ἂν πολλοὶ τῶν ὁπαδῶν καὶ τινες τῶν ἐναντίων τῆς θανατικῆς ποινῆς προτιμῶσι τὴν δημοσίαν θανατικὴν ἐκτέλεσιν τῆς μυστικῆς, δὲν πιστεύομεν ὅμως ὅτι θὰ ἐπέλθῃ ὡς πρὸς τοῦτο ἐπισθοχώρησις. Οἱ μεγάλοι γινώσται τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ὡς ὁ Δίκενς, ὁ Τουργένιεφ καὶ ὁ Ἀουερβαχ, περιγράφοντες τοιαύτας θανατικὰς ἐκτελέσεις, ἐπιβεβαιοῦσι τὴν γνώμην, ὅτι ὁ ἀποκλεισμός τοῦ δημοσίου ἀπ' αὐτῶν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς βελτίωσις καὶ πρόοδος τῆς σημερινῆς ποινολογίας.

*) Παναγία τῶν Παρισίων. I, 72—73.

ΙΟΥΔΑΙΟΙ ΘΡΗΝΟΥΝΤΕΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΡΕΜΙΩΝ ΤΗΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ.

Εἰκὼν τοῦ Ε. Βέρνινγκερ.

8.

Οἰκοθεν ἐννοεῖται, ὅτι στερούμεθα στατιστικῆς τῶν θανατικῶν ἐκτελέσεων ἐπὶ χιλιετηρίδας καὶ αἰῶνας, καὶ ὅτι μόνον ἐκ τῶν νεωτέρων χρόνων ἔχομεν ὀλίγους ἀριθμούς, ἀλλὰ τὰ ὀλίγα, ὅσα γινώσκωμεν περὶ τῶν προηγουμένων αἰώνων ἀρκοῦσι νὰ μᾶς πείσωσιν, ὅτι ἐν ᾧ κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμίσειαν χιλιετηρίδα τὰ θύματα τοῦ ἱκρίωματος ἡριθμοῦντο κατὰ χιλιάδας ἀνὰ πᾶν ἔτος, κατόπιν περιορίσθησαν εἰς ἑκατοντάδας καὶ ὅτι σήμερον ἐν Εὐρώπῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν θανατικῶν ἐκτελέσεων μόλις ἀνέρχεται εἰς ὀλίγας δωδεκάδας κατ' ἔτος.

Ἐὰν δὲ περαιτέρω συγκρίνωμεν τὰς διαφόρους ἐποχὰς τῆς τελευταίας ταύτης περιόδου, εὐρίσκομεν ὅτι ἡ μείωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν θανατουμένων προβαίνει ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος μετ' αὐξήσεως ταχύτητος, ἥτις μάλιστα φαίνεται καταπληκτικὴ ἀπὸ τῆς Ἰουλιανῆς ἐπαναστάσεως.

Φυσικῶ τῷ λόγῳ, κατὰ τὰς στατιστικὰς ταύτας παρατηρήσεις δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν τόποι, κείμενοι ἐκτὸς τοῦ κύκλου τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, καὶ γεγονότα μὴ συνδεόμενα στενῶς πρὸς τὰς ἐνεργείας του, ὡς π. χ. ἡ πρᾶξις τοῦ Θεοδώρου, βασιλέως τῆς Ἀβυσσινίας, ἐντὸς ἐξ ἐβδομάδων καταδικάσαντος εἰς θάνατον 4000 ἀνθρώπων καὶ ἡ πρὸ ὀλίγου ἔτι ἐκδοθεῖσα ἐν Μανδολάῃ τῆς Βίρμας δικαστικὴ ἀπόφασις, καθ' ἣν ἑκατοντάδες ἀνθρώπων ἐξετέθησαν εἰς σφαγὴν καὶ τὰ παρόμοια.

Ἀπ' ἐναντίας οἱ ἐξῆς ἀριθμοί, ἀναφερόμενοι πρὸς τὴν Εὐρώπην, δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς παραδείγματα περὶ τῶν ριζικῶν μεταβολῶν, ὅσαι ἐπῆλθον ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας τοῦ παρόντος αἰῶνος.

Περὶ τὰ τέλη τῆς 14^{ης} ἑκατονταετηρίδος τὸ Βερολῖνον ἡριθμεῖ μόνον 6000 κατοίκων. Ἄλλ' ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀπὸ τοῦ 1391 μέχρι τοῦ 1448 ἀπηγχονίσθησαν 46 ἄτομα, ἀπεκεφαλίσθησαν 22, 20 ἐκάησαν ζῶντα, 17 ἐπροχίσθησαν καὶ ἐννέα γυναικες ἐτάφησαν ζῶσαι. Ἀφ' οὗ ὅμως τότε ἐν διαστήματι 58 ἐτῶν ἐθανατώθησαν 116 ἄτομα ἤτοι 2% τοῦ ὅλου πληθυσμοῦ τοῦ Βερολίνου, ἔπρεπεν, ἐν ᾗ περιπτώσει τὸ ἱκρίωμα ἐξηκολοῦθει νὰ ἀπολαύῃ τήσιν ἀκμὴν καὶ δόξαν, ἐν Γερμανίᾳ τὴν σήμερον νὰ ἐκτελεῖται καθ' ἑκάστην μίαν τοῦλάχιστον θανατικὴ καταδίκη, ἐν ᾧ, ὡς γνωστόν, ἐν Βερολίνῳ ἀνὰ πᾶν ἐν ἔτος μόλις εἰς κακοῦργος παραδίδεται εἰς τὴν λαιμητόμον. Μετὰ πόσης δὲ δραστηριότητος εἰργάζοντο τῷ 17^ῳ αἰῶνι ἐν Γαλλίᾳ οἱ δῆμοι,

ἀποδεικνύεται ἐκ τινος ἐπιστολῆς τῆς κυρίας de Sévigné, ἡ ὁποία γράφει ἐν αὐτῇ ὅτι καθ' ἑκάστην ἐβδομάδα τροχίζεται εἰς ἀνδρὸς καὶ ὅτι τῇ φαίνεται ὡς ψυχαγωγία καὶ διασκέδασις ὁ ἀπαγχονισμὸς τῶν ἐγκληματιῶν. Τὰ θύματα τοῦ ἱκρίωματος ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπὶ Ἑρρίκου τοῦ Η'. συμποσοῦνται εἰς πολλὰς μυριάδας, οὐχὶ εὐαριθμώτερα δὲ ἦσαν ταῦτα καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς Ἑλισάβετ. Ἐὰν δὲ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν διαφορὰν τῆς πυκνότητος τοῦ πληθυσμοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸν 16^{ον} αἰῶνα καὶ τὴν σήμερον, ἔπρεπεν, ἐὰν ἡ ποινικολογία δὲν ὑφίστατο ριζικὰς μεταρρυθμίσεις, καθ' ἑκάστην νὰ θανατοῦνται ἐν Ἀγγλίᾳ 40 ἀνθρωποι, ἐν ᾧ πράγματι οὐδὲ καθ' ὅλον τὸ ἔτος φονεύονται τοσοῦτοι. Αὐτὴ δὲ ἡ ἐλάττωσις τῶν θανατικῶν ἐκτελέσεων ἐν Ἀγγλίᾳ παρατηρεῖται ἀπὸ δεκαετηρίδος εἰς δεκαετηρίδα τοῦ παρόντος αἰῶνος. Ἐν ἔτει 1834 συνέβησαν 922 θανατικαὶ καταδίκαι εἰς πληθυσμὸν 14½ ἑκατομμυρίων ψυχῶν, τριάνοντα δὲ ἔτη ἀργότερον καὶ εἰς πληθυσμὸν 23 ἑκατομμυρίων ἔπρεπε νὰ συμβῶσι 1500 τοιαῦται, ἐν ᾧ πραγματικῶς συνέβησαν μόνον 30, περιορίσθησαν δηλαδὴ μόνον εἰς τὸ 1/50 ἐντὸς τριακονταετίας.

Ἡ παρατήρησις τῶν γεγονότων τούτων μᾶς πείθει περὶ τῆς βαθμιαίας καὶ ὁριστικῆς ἄρσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς. Ἡ παραβολὴ τοῦ παρελθόντος πρὸς τὸ παρὸν δεικνύει τὰς ριζικωτάτας τῶν μεταβολῶν ὅσον ἀφορᾷ πρὸς τὴν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῆς ποινικολογίας. Τὸ σημαντικώτατον φαινόμενον τῆς ἱστορίας τῆς θανατικῆς ποινῆς εἶνε ἡ βαθμιαία αὐτῆς ἄρσις. Θανατώσεις ἀνευ ἐνοχλίας, ἡ δι' ἀπλᾶ μόνον παραπτώματα, ἡ διὰ θρησκευτικὰ ἐγκλήματα κτλ. ἀνήκουσι πλέον εἰς τὸ παρελθὸν καὶ δὲν θὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ μέλλον. Ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ βαρύτερα τῶν ἐγκλημάτων, οἷον φόνος καὶ ἐσχάτη προδοσία, σπανίως πλέον καὶ μόνον εἰς ἐξαιρετικὰς περιστάσεις τιμωροῦνται διὰ τῆς ἀπωλείας τῆς ζωῆς. Ἀφ' οὗ δὲ κατὰ τοὺς παρελθόντας χρόνους τὰ θύματα τοῦ ἱκρίωματος πρῶτον ἡριθμοῦντο κατὰ χιλιάδας, εἶτα δὲ κατὰ ἑκατοντάδας καὶ τελευταῖον κατὰ δωδεκάδας, γεννᾶται φυσικῶς τὸ ζήτημα ἐὰν καὶ ὁ τελευταῖος οὗτος ἀριθμὸς θὰ ὑποστῇ εἰς τὸ μέλλον καὶ ἄλλην μείωσιν καὶ θὰ καταντήσῃ ἴσος τῷ μηδενί. Ἐὰν ἄλλοτε ἐκ 10,000 φονεῶν ἐθανατοῦντο καὶ οἱ 10,000, τὴν σήμερον δ' ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου μόνον οἱ 100 ἀνέρχονται τὰς βαθμίδας τῆς λαιμητόμου, ἀγνοοῦμεν τί δύνανται νὰ μᾶς ἀποτρέψῃ τοῦ νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι εἰς τὸ μέλλον θὰ ἐλαττωθῇ καὶ ὁ ἀριθμὸς οὗτος, ἕως ὅτου ἐντελῶς ἐξαφανισθῇ.

(Κατὰ τὸν Brückner).

Η ΕΠΑΙΤΙΣ.

(συνέχεια).

Ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐστιατόριον ἐνόμισεν ὅτι τὰ πάντα ἀπὸ τῆς χθὲς μετεβλήθησαν ἢ ὅτι αὐτὸς ὅλος μετεβλήθη, διότι αὐτὴ ἡ μορφή καὶ οἱ τρόποι τῆς Ἰωσηφίνας τῷ ἐφάνησαν ἀλλόκοτοι. Σιωπηλὴ τις ὁδὺν καὶ πένθος ἦν ἐπικεχυμένη ἐπὶ τοῦ προσώπου της, μετ' ἀγάπης ὅμως καὶ οικειότητος ἐχαιρέτισε καὶ ὑπεδέχθη τὸν Φρέβεν. Τὴν χθελὴν ἀδιαθεσίαν της ἀπέδωκεν εἰς τοὺς πολλοὺς χάριν τῆς ἐορτῆς κόπους, ἔδειξεν ὅμως εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, ὅτι δὲν ἤθελε νὰ ἐμιλήσῃ περιπλέον περὶ τῶν γενομένων. Ἀλλ' αὐτὸς ὁ Φρέβεν, ὅστις περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο τὴν γνώμην πρὸ πάντων τῆς Ἰωσηφίνας, δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ ὅτι αὕτη τρόπον

τινα σκοπίμως δὲν ἔθιξε διόλου τὸ ζήτημα τῆς ἱστορίας του, καὶ ἀνεφώνησεν: „ὄχι! δὲν Σᾶς ἀφίνω, κυρία μου, νὰ με διαφύγετε αὐτὴν τὴν φορὰν. Ὡς πρὸς τὴν γνώμην τῶν ἄλλων περὶ ἐμοῦ, δὲν με μέλλει σχεδὸν διόλου· καὶ τί πρὸς ἐμὲ τῇ ἀληθείᾳ ἂν αὐτοὶ οἱ κοινότατοι ἀνθρωποι μετροῦσι τὰ πάντα καὶ ἐμὲ ἔτι αὐτὸν κατὰ τὸ πρόστυχόν των μέτρον! Ἦθελον ὅμως πράγματι καταλυπηθῇ ἐὰν καὶ Σεῖς ἐσκέπτεσθε οὕτως, ὥσει πᾶσα πρὸς ἐμὲ ἐκτίμησις ἐξέλιπε καὶ ἀπὸ μέρους Σας, ἐὰν δηλ. καὶ Σεῖς ἀμφεβάλλεστε περὶ τῆς ἀληθείας τῆς χθελὴν διηγέσεώς μου, τὴν ὁποίαν βέβαια δὲν ἔπρεπε καθόλου νὰ ἐμπιστευθῶ ἐγὼ εἰς τοιοῦτον